

ویژگی‌ها اقتصاد دانش بنیان و محرکه‌های آن

مهندس حامد امیری - کارشناس توسعه مدیریت میدکو

۷ ویژگی اقتصاد دانش بنیان

۱- خلق و ورود ایده‌های جدید

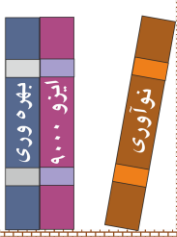
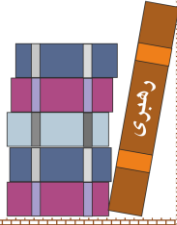
رشد پایه‌های دانش در اقتصاد دانش بنیان بستگی به میزان خلق ایده‌های جدید در داخل و کشور و آزادی ورود ایده‌های جدید از خارج دارد. برای خلق ایده‌های جدید در داخل کشور باید محیطی برای انجام فعالیت‌های تحقیق و توسعه فراهم شود و شرایط قانونی لازم برای حمایت از ایده‌های نو و شناسایی حق مالکیت معنوی مورد نظر قرار گیرند آزادی ورود ایده‌های جدید در ارتباط نزدیک با آزادی ورود افراد، به ویژه نیروی کار مهاجر ماهر است.

۲- ایجاد محیط مناسب برای فعالیت‌های اقتصادی

دولت در ایجاد محیط مناسب برای ارتقاء بازارها، تجارت آزاد، سرمایه‌گذاری و نظام‌های انگیزشی کارا نقش قابل ملاحظه‌ای دارد. توانایی یک اقتصاد در بهره‌مندی از انتقال دانش در سطح بین‌المللی به سطح توسعه سرمایه انسانی و نرخ انباشت آن بستگی دارد. بنابراین تشویق سرمایه‌گذاری و تقویت عواملی نظیر کارایی بازارهای سرمایه و وضعیت زیرساخت‌های فیزیکی که می‌تواند برای فرایند تولید و اشاعه دانش موثر باشد مورد توجه قرار می‌گیرد.

۳- تغییر کلی ساختار اقتصاد

در اقتصاد دانش بنیان ساختارهای اقتصادی به طور کلی تغییر می‌کند و بخش‌های مرتبط با تولید، توزیع و مصرف اطلاعات و دانش یعنی تحقیق و توسعه، آموزش و تولید فناوری اعم از سخت‌افزاری و نرم‌افزاری اهمیت می‌یابد این در حالی است که بخش‌های مرتبط با تولید توزیع و مصرف مواد اولیه و نیز سرمایه فیزیکی به تدریج اهمیت نسبی خود را از دست می‌دهد. در اقتصاد دانش بنیان جامعه‌ای شکل گرفته از افراد ماهر منعطف و خلاق و دارای فرصت‌های آموزش کیفی بالا هستند وجود دارد.

۴- جهت گیری بین المللی

در اقتصاد دانش بنیان جهت گیری بین المللی اقتصاد و تعامل با اقتصاد جهانی، وسیله ای برای تولید یا جذب دانش است که فرایند تولید اقتصاد را متحول و پویا می سازد. حجم بالای سرمایه گذاری مستقیم خارجی گویای آن است که از نظر بین المللی یک اقتصاد توانسته است که زمینه انتقال دانش را فراهم کند و در مسیر صحیحی پیش برود.

۵- اقتصاد فراوانی منابع

اقتصاد دانش بنیان اقتصاد کمیابی نیست بلکه اقتصاد فراوانی منابع است زیرا بر خلاف بسیاری از منابع که هنگام مصرف استهلاک می شوند، اطلاعات و دانش که اساس اقتصاد دانش بنیان است می تواند بارها مصرف شود و با مصرف بیشتر در واقع رشد کند.

۶- افزایش اشتغال نیروهای متخصص

با پیشرفت دانش، اقتصاد های دانش بنیان با شدت بیشتری به تولید و توزیع و کاربرد دانش وابسته بوده و تولید و اشتغال در صنایع با فناوری بالا به سرعت رشد کرده و بخش خدمات متکی به دانش از جمله بخش آموزش و ارتباطات حتی دارای رشد سریع تری هستند.

۷- زیر ساخت های فناوری اطلاعات و ارتباطات

اقتصاد دانش بنیان از زیر بنای پویا اطلاعاتی و ارتباطی دور برخوردار است و از این طریق امکان دسترسی به خدمات و ابزارهای کارآمد برای همه قشرها و بخش های جامعه فراهم می شود از دیگر ویژگی های یک اقتصاد دانش بنیان می توان به موارد ذیل اشاره کرد :

- نوآوری
- سرمایه گذاری در بخش های دانش بنیان
- آموزش و یادگیری مستمر
- عدم وابستگی به یک محیط خاص
- تغییر ماهیت کار

محركه های اقتصاد دانش بنیان

اقتصاد دانش بنیان دارای ارکان، ملزومات و پیش نیاز های مختلفی است که توسعه دانش و استفاده موثر از دانش را در بر می گیرد. در این بخش به اختصار ارکان و ملزومات تحقق اقتصاد دانش بنیان را بررسی می کنیم:

۱- نیروی کار آموزش دیده و متخصص

برای خلق، تحصیل، اشتراک و بهره مندی از دانش، جمعیت آموزش دیده و متخصص ضروری می باشد چرا که جمعیت آموزش دیده باعث افزایش بهره وری عوامل تولید و در نهایت موجب رشد اقتصادی می گردد.

۲- سیاست های حمایتی دولت

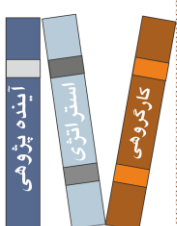
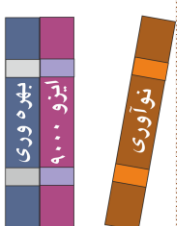
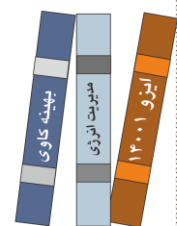
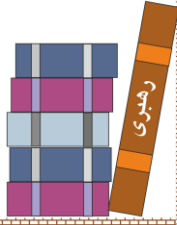
در اقتصاد دانش بنیان سیاست های دولت بویژه سیاست های مربوط به فناوری صنعت و آموزش متسلزم توجه بیشتری بوده و سیاست های دولت باید به نحوی باشد که همکاری بین دولت صنعت و دانشگاه را نهادینه کند به نحوی که این همکاری سبب تقویت، ارتقا و اشاعه فناوری های جدید در تمامی بخش های اقتصادی و واحد های مختلف گردیده و باعث تسهیل توسعه در زیر ساخت های اطلاعاتی شود.

۳- اصلاح فرهنگ جامعه

برای گذر به اقتصاد دانش بنیان باید روش فکر کردن تغییر کند باید اصل تغییر پذیرفته شود و مرکزیت دانایی و آموزش به طور کلی و علم و فناوری به طور خاص در کلیه فعالیت ها مورد قبول قرار گیرد رویکرد علمی باید از حلقه محدود افراد دانشگاهی خارج شده و سازمان ها و جوامع بدان مسلح شوند که برای این منظور اصلاح فرهنگ جامعه ضروری است.

۴- سیستم کارای نوآوری و ابداعات

یک سیستم نوآوری به شبکه ای از نهادها قوانین و رویه هایی که به کشورها برای تحصیل، خلق، انتشار و استفاده از دانش نیاز دارند اشاره دارد. نهادها در سیستم نوآوری شامل دانشگاه ها مراکز عمومی و خصوصی پژوهش و منابع سیاست گذاری و خط مشی گذاری است. آدامز با استفاده از مقالات منتشر شده در زمینه ها مختلف مانند دارو و کامپیوتر مهندسی و.. بین سال های ۱۹۵۳

تا ۱۹۸۰ تاثیر آن ها را بر رشد بهره وری صنایع تولیدی در ایالات متحده اندازه گیری کرد و تاثیر مستقیم انتشار مقالات علمی را بر رشد بهره وری مشاهده نمود.

۵- بومی کردن دانش

دانش در هر کشوری متناسب با امکانات آن کشور به کار برده می شود و برای بهره برداری از دانش جدید در کشور لازم است آنها را با امکانات و توانایی های کشور هماهنگ کنیم لذا برای گسترش استفاده از دانش و فناوری باید به گونه آن را ایجاد کنیم که با محیط های مختلف اقتصادی سیاسی و فرهنگی سازگار باشد.

۶- فناوری اطلاعات و ارتباطات

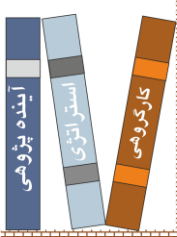
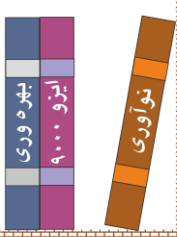
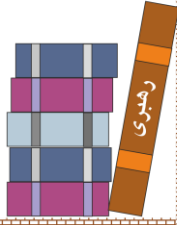
فناوری اطلاعات و ارتباطات مورد نیاز اقتصاد دانش بنیان است چرا که نظام های پیشرفته اطلاعاتی سبب کاهش هزینه اطلاعات و سهولت دسترسی به مجموعه جامع تری از اطلاعات می شود. به دلیل اهمیت اطلاعات دیجیتال در اقتصاد دانش بنیان زیر ساخت های ارتباطی باید شامل ارتباطات با پهنای باند وسیع بوده و با توجه به در حال رشد بودن ICT زیر ساخت های مربوطه باید به طور مرتب، نو و بروز شوند که با این عمل اقتصاد به سمت پیشرفته تری حرکت می کند.

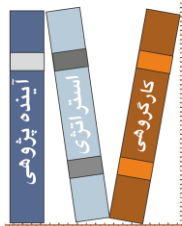
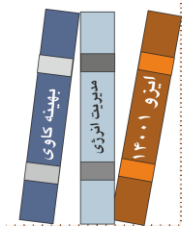
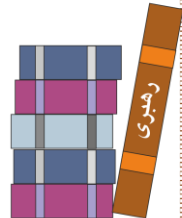
۷- رژیم نهادی و محل اقتصادی

نظام اقتصادی دانش بنیان باید دارای کم ترین میزان نوسان در قیمت باشد. تجارت جهانی آزاد بوده و صنایع داخلی نباید از قوانین حمایتی برخوردار باشند که این امر باعث افزایش رقابت و کارافرینی در اقتصاد داخلی می گردد. هزینه های دولت و بودجه کنترل شده و سیستم مالی توانایی تخصیص منابع برای سرمایه گذاری های سالم را داشته باشد.

علاوه بر موارد ذکر شده فوق شرایط مورد نیاز برای رسیدن به یک اقتصاد دانش بنیان به طور خلاصه عبارتند از :

- سرمایه گذاری در زمینه تحقیق و توسعه
- مدیریت دانش
- هدفمند بودن خلق دانش

- ارتباط قوی تر دانش و صنعت
- حمایت از فعالیت بخش خصوصی
- جلوگیری از فرار مغزها
- توجه به آخرین تحولات دانش جهانی
- وضع مقررات مناسب برای تجارت اطلاعات دانش
- حمایت از حقوق مالکیت از جمله مالکیت معنوی